سلێمانیی و پاپارازییەکانی کوردایەتیی، بەشی سێیەم و کۆتایی لە (سلێمانیی، پایتەختی جەهلی کوردایەتیی)

کامیار سابیر

لەناو پاپارازییەکانی (پاپاراتسی= رۆژمانەنووس و وێنەگری رۆژنامەنووس) کوردستاندا بە گشتیی و سلێمانیی بە تایبەتیی، موناجاتێکی زۆر بەرییەن هەیە بە کوردایەتیی دەکوزنەوە، بە خەبات و قوربانییەکانی گەلی کورد خەیان دەنەوە، دەنوزنەوە کە ئەم حیزبانەی کوردستان، حیزبایەتیی و دزیی دەکەن، کوردایەتیی ناکەن! شیین و موناجاتی ئەوە دەکەن کە ئەم حیزبانەی رەبازی! ئەم جۆرە کوردایەتییە، ناسیۆنالیست نییەن و دەبە حیزبی نەتەوەیی! رەسەن هەبێن ئەم ئەرکە لە ئەستێ بگرن و کوردایەتیی راستەقیییییییییییییییییینە بکەن. هەروەها هەندێ ئەکادیمیستی مەڵب و بازاڕیی هەن، پێیانوایە ئەوەی تا ئێستا بووە لە مەژووی سیاسیی کورددا، شتێک نییە ناوی ناسیۆنالیزم بێت، بەڵکو ناسیۆنالیزم زۆر بە پاکیی و جوانیی وێنە دەکەن و پێیانوایە، پاسک، پارتیی، یەکێتیی، دەمەکراتەکانی کوردستانی ئێران و تاد، ناسیۆنالیزمیان نەکردووە بە مەنهەجی سیاسیی خەیان، بەڵکو ناسیۆنالیزم و کوردایەتییان، ناشیرین کردووە؟
ئەم جۆرە نووسەر، سیاسیی و چالاکوانە پاپارازییانە پێیانوایە، بزوتنەوەی سیاسیی کورد، ناسیۆنالیزمی راستەقیینە و ڕەسەنی نییە، پێیانوایە پارتیی و یەکێتیی، گۆران و نەوەی نوێ، سۆشیالیست و وردەواڵەکانی تر، کەمەڵ و یەکگرتوو، حشع و چەپەکان، کوردایەتیی جۆهەریی ناکەن، بەڵکو کوردایەتییەکەیان درەزنانەیە، یان خەریکی ئایدیۆلۆژیای ئیسلامیزم و کۆمیونیزم دەبن و کوردایەتیی خالیص بەهێند وەرناگرن. هەندێ لەو نووسەرانەی کە لەسەروبەندی خەپیشاندانەکانی ١٧ ی شوباتدا بەیەکدا هاتن و یەکتریییان بە ژەرناڵیستی سیاسیی و پاپارازیی سیاسەتمەدار فاشیلەکانی کوردایەتیی تەمەتبار دەکرد، ئێستا خەریکی خورافەیەکی ئەکادیمیی و نەژادیین کە پێیانوایە لە منداڵدانی ئەم کوردایەتییەوە، پێویستە بناغەی ناسیۆنالیزمی مەدەنیی، دابەڕێژرێ و هەمان بەزم و ڕەزمی

کوردایەتییە چەپەکە(جەلالییەکان و ناسیونالیزمە مەدەنییەکیان) و کوردایەتییە راستەوەکە(خەڵی موصطەفا بارزانیی)، دووبارە دەکەنەوە.

لە راستییدا، تەواوی ئەو حیزبانە و ئەم جارە نووسەر و رۆشنبیرە نەتەوەییانە، بە فەرم و جاری جیاواز، خزمەتی چەتەگەریی ئابووریی‌کی کوردایەتیی دەکەن و زەربەی هارە زەریشیان، وەکو رەعیەتی سیاسیی پارتیی، دوای گەورەترین حماقەتی سیاسیی کەوتن لە ریفراندەمە موخابەراتیی و مورتەزیقەییەکەدا. لە لەکدانەوەی ١٦ی ئەکتوبەریشدا، بە مەکتەب سیاسییەکانی یەکێتیی و کادیرە رانتخۆرەکانی یەکێتییشەوە، بەوانەی رەخنەی فەرماییی زەریان لە پارتیی و بارزانیی هەیە، بەڵام لەگەڵ جەوهەری ناسیونالیزمی کوردییدان، هەموویان بووقی تەخوینکردنەکەی پارتییان لەدەدا کە لە واقیعدا، مەرجەعی ئەصیلی کوردایەتیی و شادەماری کوردایەتیی، هەر خەیانن.

ئەستا کەڵەک پاپارازیی ئەکادیمیی تر پەیدابوونە، زەربەیان لە قەومچییەکانی سلەمانیین، لە کوردستان و لە هەندەرانەوە، صەدایان هەیە، لە پاپارازییە نەتەوییە عەوامەکان خەیان جودا دەکەنەوە و بەهەموو هێزی فیکریی و ئەکادیمیی خەیانەوە، دەیانەوە فەرمکی لیبرالیی و مەدەرن لە ناسیونالیزم کە لە تەکستی هەندە سکەلاری رەژئاوایەوە، کەپی و پەیستیان کردووە(ناسیونالیزمی مەدەنیی)، لەبەرامبەر فەرمە عەشایەریی و چەتەگەریی‌کەی کوردایەتییدا، بە مەغزی کوردایەتیی خەیان، فەرمەڵەی دەکەن و کاری ئەڵتێرناتیک(جواناسیی) بە ئەم خورافییەی مەغزی نەژادپەرستییان دەکەن. دەیانەوە سلەمانیی لە جەرکانی تری ناسیونالیزم، پاکسازیی بکەن و بە هیوای ئەوەن لە سلەمانییەوە، رەشبای ناسیونالیزمی مەدەنیی، بگات بە هەولێر و بازرگانە سیاسییەکانی کوردایەتیی، بە ئوستاذە ئەفەندیی و بەڵێ چەپ و لیبڕاڵییەکەی خورافەی ناسیونالیزمی نەژادیی-مەدەنیی، بگەن.

ئەمانە زەربەیان لەو نووسەر و کادیرە تەراوانەی گەڵانن کە لە خوار گردەکەوە، لەگەڵ کەڵەک سیاسیی هەشتاکاندا، دەیانەوە تەحالوفەکی تر دروست بکەن و جارەکی تر گەنجانی کوردستان بە درێی کوردایەتیی(بە فەرمکی نوێوە) هەڵخەڵتێننەوە، گوایە دژایەتیی دەسەڵاتی کوردیی و گرووپە مافیاکانی دەکەن، بەڵام زمانیان بە بەیین دەچێت ئەگەر بەڵێن دژایەتیی کوردایەتیی دەکەین، چونکە خەیان بە خاوەنی گوتاری رزییوی کوردایەتیی دەزانن و بەم ئاخیری

عومرەیانەوە، بەهەموو عەقڵی پەی ئەکادیمیانەوە، پەیانوایە ئەم عەصا سیحرییەی کوردایەتیی لە پارتیی و لە یەکێتیی، لە کوانی نەوشیروان موصطەفا و لە حیزب و رەکخراوەکانی تر دەسنن‌ەوە و خورافاتە نەژادیی و طائیفییەکانی کوردایەتیی، بە سەر ڕەگی راست، بڕەدەخنەوە و شل و مل، خە و وە، بە ئیستیحماری زیهنیی، تووشی کارەکەر بوونە و شیعاری ناسیۆنالیزمی مەدەنیی دەچن و خەریکیی خورافی دەوڵەتی کوردیین، بەنام جورئەتیش ناکەن، خەیان بە خاوەنی بزانن و دەڵێن هەشتا کاتی نییە؟

مەژووی سلەمانیی، لە صەدان سالی رابردووەیدا، لە ژێر هەژموونی عوثمانییەکاندا بووە(بەدەر لە هەندە تەمەودی کاتیی هەندە لە میرە کوردەکان و ئیمارەتەکانیان، لە عوثمانییەکان(، قسەمان تەنیا لەسەر صەد سالی رابردووە. سیاسیی و نوخبە لەکاییەکانی ئەم شارە، هەمیشە شانازیی بە لووتبەرزیی و خەهەنانی نەتەوەیی و نەژادیی خەیانەوە دەکەن و ناز بەسەر شارەکانی تری کوردستاندا دەکەن.
خەیان دەهەننن و خەیان دەبەن، دەگەنەوە بە شانازییکردن بە تەمەودە ئاغاواتیی و ستەمکاریە شەخنشیینییەکەی شەخ مەحمودەوە و بە دروشمی شاعیرانەی مەلیکی کوردستان، دەیانەوە سیمبەلیزمی سیاسیی و کولتووریی سلەمانیی، بەند رابگرن. دوای ئەوەی ئیمپراتەریای عوثمانیی بەرەو فەنابوون دەچوو، بە ئەوەی پاشماوە و کەلاوەی ئەو ئیمپراتەریایە کەمەک بە هەیبەتەوە بمەنتەوە، تورکە ناسیۆنالیستەکان، فەرمی سیاسیی نوێیان بە تورکیا دیزاین کرد و ویستیان لەگەڵ ئامانیادا، دژایەتی فەانسیی و بریتانییەکان بکەن. ناسیۆنالیزمی عوروبیی، سوودی لە کەلەنەکان وهاوکێشە ئیقلیمیی و نەودەوڵەتییەکان وەرگرت و دژایەتیی خەی بە عوثمانییەکان، بە تورکیای نوێ و ناسیۆنالیزمی تورکیی راگەیاند. لەبەرامبەردا ئەگەر لە کوردستانی جنوبیی ئەوکاتەدا، کورد فەرمانەی سیاسیی ناسیۆنالیزمەکەی لەباری عەسکەرییەوە جەکەوت بکەیت، دەبە دەست بە تەمەودەکەی شەخی بەرزنجیی بەریت.

ڕەک بە پێچەوانەوە، شەخ مەحمودی مورتەزیقە، بە دەست لە پشتدانی عوثمانییە نوێکانی ئەو سەردەم(ناسیۆنالیزمی تورکیی)، وەکو عەمیل و چەتە، وەکو مورتەزیقەیەکی ئیقلیمیی، سەرپەرشتیی فورسانە چەتەکانی کوردی کرد و بە شەکردن لەگەڵ بریتانییەکاندا رووئام لە شوعەیبییەی عەراق، کرد . ڕەک وەکو حەماقەتی ریفراندەمەکەی ٢٠١٧، چەن تەکەیەک لە ئەردۆغانیزم و میتی تورکیا، لەبییە یەهودییەکان

و وەتانی عەرەبیی سوننیی(ناسیۆنالیزمی دینیی) مەسعود بارزانییان هێنا و پەمپیان دا، ئۆکاتێش عەلیی ئیحسان پاشا، والیی ویلایەتی موصڵ، پەمپی شێخ مەحمودی دەکرد و قەولی ئیعتیرافکردنی پێدابوو، بە ئاوەی باشتر شێی کافرەکان(بریتانییەکان) بکات!

پاش صەد ساڵ لە خەگیفکردنەوەکانی شێخ، شاری سلێمانیی تا ئێم ساتەیش نەیتوانیوە تەنانەت لەناو قاڵەری ئێم حکومەتە دز و مافیایەی میلیاردەرەکانی کوردایەتییشدا، جێ پەیەک بە خەی دابنێ و بە تەواویی تەریک کەوتووە. ئێم ئینتەگرەیشن نەکردنەی سلێمانیی لەگێ دەوڵەتێکی صەد ساڵەی وەکو عەراقدا، لەگێ دزە گەورەکانی کوردایەتیی و هەژموونی قەڵەمڕەویی ماڵی بارزانییدا، بە پلەی یەکەم خەتای ئەو خەفشکردنەوە نەتەوەیی و نەژادییەیە کە شێخ، ئاوەکەی رژاندووە. لە کاتێکدا شێخ، عەمیلی تورکەکان بووە و بە پارە و ماڵی ئەوان ئەو عەمالەتیان رەناوە. بە هەمان شێوەیش، تەڵەودەکەی ئەیلوول، عەمالەتێکی ئیقلیمیی و دژسێگا موخابەراتییەکانی جیهان بوو، کەچیی نوخبەکانی سلێمانیی، شانازیی بە رەحمی کوردایەتییەکەی سلێمانییەوە دەکەن کە داینەمۆی هەردوو ئێم چەتەگەرییەیە، بووە. نوخبە نەژادییەکانی سلێمانیی، پاش صەد ساڵ لە حەماقەتی سیاسیی، فیکریی، مەعریفیی و مەژووییی، هێشتا کەرەکەری ئەوە دەکەن کە سلێمانیی پایتەختی جەهلی کوردایەتییە و دەبێت لە سلێمانییەوە، بناغەی دەوڵەتی کوردیی بە پارادایمی ناسیۆنالیزمی مەدەنیی، ڕێ بنرێت؟

لە دە ساڵی ڕابردووەدا، سلێمانیی و گەرمیان، دوو بزوتنەوەی سیاسیی بە خەیەوە دیت. گەلان ئەوەی لە بەرهەمهات کە زەرینەی قیادییەکانی بەهەی غوبن و ڕەدفیعلەوە بەرامبەر نەوەکانی جەلالیزمی ناو یەکێتیی، وەلائی موخەیصیان بەلای مەرجەعی خورافیی ماڵی بارزانییدا گەیی و بە هەزار و یەک شێوە، بەرقیەی پیرزەبایی بە فەخامەتی عولیای کوردایەتیی دەنێرن. کار بە شوێنێک گەیشتووە کە ئێستا گەلان، ڕەهی پرۆکسی(proxy) بە پارتیی دەبینێت و پارتییش بەهەموو هێزی خەیەوە، لیستی خوازرەوای خەی لە خانەی ڕاپەڕاندنکەیدا، جێکەوت دەکات. واقیع ئەوەیە، ڕاژێک ئێم گەلانە کەتایی پێ بێت بە قازانجی شەقامی ناڕازایەتییکانی خەڵکی کوردستانە. هەرچیی نەوەی "نوێ"شە، پارەگرافکی سیاسیی و فیکریی بە تەحەداکردنی ئێم چەتەگەرییە ئابووریە نییە، جگە لە کەمڕێتەریکی سیاسیی، خورافاتی لیبەرالیزم و سەرگەرمیی بە

پەپلیزمەوە. دەخڵکیان هەناوەتەوە ئاراوە کە حیزبەکەیان کردووە بە کەمڵەی خەرخوازیی سەرمایەدارەکان کە جادە و شەقامەکان بە خڵک چاک دەکەنەوە.

حیزبێک لە هەموو پەیامێکی سیاسیی، ئابووریی و کولتووریی خۆی دابەبڕێت، خەریکی چاک پێکردنەوەی شەقامەکان و پاککردنەوەی تەنەکەکان و دروستکردنی پرد بێت، لە پێناو کەمڵەی شیعاراتی پەپلیزمەوە، مەعلومە سەر بە کوێ دەکوتێت؟ هاوکات، حیزبێک لەیەکەم تەجروبەی سیاسییدا خۆیدا فەشەلی هێنا و ئێندام پارلمانەکانی ئاوەندە چاوچنۆک و لەبرسامردوو بوون، لە پێناو پارەدا، لە پێناو ئاوەی پارە بە حیزبەکەیان نەدەن، خۆیان کردەوە بە مەدیاکانی دەوڵەتی رەیعیی و مەدیا سەبارەکانی ئاردەغاندا و بە خاڵی صفر لە ئیفلاسی سیاسیی و لە بە ویقاریی سیاسیی، گەیانەوە. تەجروبەیەک لە سەردەمی جەلالیزم و مەلایزمەوە، حیزبێک بەو شێوەیە بە بیزنس دروست نەکراوە و سیاسییەکانیشی ئاوەندە بە عەلەنیی وەلائی خۆیان بە پارە و پارە و پارە، ساغ نەکردووەتەوە.

بە کورتیی، هەر دەستبردنێک بە دروستکردنی حیزبێک یان لیستێکی سیاسیی بە پارلمان، چارەنووسی پێ لە فەشەلی گەیان و نەوەی نوێی دەبێت، چارەنووسی فەشەلی ئەو ئیسلامیی و کەمیونیزمەی(شیوعییەتی) دەبێت کە بە راستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، قاچی هەموویان خزایە ناو زەرابی ئەو چەتەگەریە ئابووریە سیاسییەی بە کوردایەتیی و دەوڵەتی کوردییەوە بەستراوە و لە ئیستیحماری ریفراندەمیشدا، بە لووتکەی حەماقەی سیاسیی خۆی گەیشت. بە دەنیاییشەوە، چارەنووسی ئەو جەلالیزم و ئەو ناسیۆنالیزمە چەپەی دەبێت کە لە شەستەکانەوە دەبن ناسیۆنالیزم لە دەست خۆی و عەشیرەتی بارزانیی دەسنیشانەوە و خەمان رابەرایەتیی دەکەین! هەمان بالەڕ، ئەکادیمیستە نەژادپەرستە خەجولەکانی کورد، ئیدامەی دەدەنە و بە لوقاحی (گەنەر,سمیث، ئەندرسن- تیەریستەکانی کایەی ناسیۆنالیزم، بەچوونەکانی هانا ئارنێت و فەکە) دەیکوتن و لە بازاڕی پە لە طاعونی نەتەوەپەرستیی دەکەنەوە و بە خەیاڵی خۆیان، سەری سڵەمانیی پە بەرز دەکەنەوە.

بە ئەوەی سڵەمانیی، پاش صەد ساڵ لە تەجروبەی تاڵی تەمەودی نەتەوەیی و نەژادیی، بە ئاگا بێتەوە، پەیستە سیاسییەکانی، حیزبەکان و نوخبەکانی سڵەمانیی و دەوروبەری، گوتارێکی جەریئانە و پە لە روئییەی سیاسیی و تەیارکراو بە روئیای ستراتیژیی، بییر لە ئاڵتەرناتیڤێک بکاتەوە، ڕەک پێچەوانەی گوتاری جەهالەت

وەمالەتی کوردایەتیی، بێت. دەبێ لە پایتەختی جەهلی کوردایەتییەوە ببێ بە خاوەنی گوتاری نیشتمانیی، پکۆژیان و ئاشتەوایی، دەبێ بیر لە دۆختی هاووڵاتیی و خەئینتەگریشن، لە ناو سیستەمی سیاسیی و ئابووریی عێراقدا، بکاتەوە. تا ئێو کاتەی دۆختی ئێستای عێراق(لە دوای ٢٠٠٣)، حوکمی کانوونیی و ستاندەردی جیهانیی هەیە، پێویستە مامەڵەی عەقڵانیی و واقیعیی لەگەڵ بەغدادا بکرێت.
بە عەمەلییش دەبێ کار بۆ ئێوە بکرێ، مەڵەفی نەوت و غاز لە دەست ئێم دز و پیاوکوژانەی کوردایەتیی بسەنرێتەوە و تەسلیم بە بەغدا بکرێتەوە. هەر حیزبێکی تریش لە کەلاوەی کوردایەتییدا لە دایک بێت لە شاری سلەمانییەوە، ئێوە چارەنووسی هەمان چارەنووسی ئێو گەلانە دەبێ کە ئێستا پرۆکسیی پارتییە، چارەنووسی ئێو یەکێتییە دەبێت کە ئێستا شەریکێکی خەجولی پارتییە.
چارەنووسی ئێو حیزبانە دەبێت کە لە ترسی تەخوینی کوردایەتیی، خەیان لە کون ناوە و بە دزییەوە بەیعەت بە فیرعەونەکانی کوردایەتیی دەدەن. عێراق، چەند گەندەڵ و طائیفیی بێت، خاوەنی حەشدی میلیشیایی بێت، هەشتا دینجار ستاتەکەی لە حوکمی ئێم پیاوکوژ و میلیشیاییانەی کوردایەتیی باشترە. تا سلەمانیی، مەڵبەندی بەغداد بکات، ئێوە هەموو بەڵبەڵەی نەتەوەیی و نژادییەکانی، دەچێتەوە ناو باراشی چەتەگرییەکەی پارتیی و مافی بارزانییەوە. پارتیی و بارزانییش بە شکڕکەی دۆختی کوردیی و خورافەی ناسیۆنالیزمی کوردیی و بیزنسی کوردایەتیی، بە ئێبەد سلەمانیی، قان دەدات. ئێکادیمیستە نژادپەرستەکانی سلەمانییش، بە گۆزەی ناسیۆنالیزمی مەدەنیی و ناسنامەی دۆختی کوردیی، سلەمانیی، بەرەو تەهلوکەی زیاتر دەبەن.

مەنسور حکمەت یەران گردیر … وەرگێرانی لە سویدیەوە: کاوە

کەریم

** ئەم نووسینە بەشێوەی پەخشانە شیعرێك لەلایەن نووسەر و شاعیر و رۆژنامەنووسی بەناوبانگی سویدی" یۆران گرێیدەر"ەوە نووسراوە لە دوای کۆچی مەنسوور حکمت کە لە کتێبی دیوانە شیعرەکەیدا "نامەکەی یاکێب" چاپکراوە .. وە من هەوڵم داوە وەگێرانەکەی وەکو خۆی بکەم، تەنانەت شێوەی نووسینەکەشی.هەرچەندە شێوەی نووسین و دەربڕینی یۆران جیاوازە لە نووسەرەکانی تر ، کە کاری وەرگێرانەکەی بۆ کوردی کەمێ سەختە . هەروەها دەمەوێت لێرەدا سوپاسی کاك سلیمانی قاسمیانی بکەم کە پێداچوونەوەی بە وەرگێرانەکەو تێکستەکەدا کرد .

مەنسور حکمەت

(تۆ و من و هەموو ئەو ملیۆن کەسەی کە خەبات دەکەن بۆ ئازادی، یەکسانی و خۆشگوزەرانی و دژی ئیمپریالیزم وبەربەرێتی ئیسلامی سیاسی و دەسەلاتە تاوانبارە هەمەلایەنەکایان، لەبەرچاویان بوونمان نییە لەم دنیایەدا. ئەمە کە بە وەحشیانەترین شێوە دەچەوسێنەوە، زیندانی دەکرێین و لەسێدارە دەدرێین بوونمان نییە).

مەنسور حکمەت، لە تەمەنی پەنجاو یەك ساڵیدا
لە رۆژکی هاوینی ساڵی ٢٠٠٢،
لە لەندن بە شیرپەنجە کۆچی دوایی کرد،
لەلایەن خۆشەویستکەیەوە ئازەر ماجدی و خزانەکەی پرسەی بۆگیرا و لە ماڵپەرەکەی ئەم داوییەن پەیامێ دانرا بۆ چەند وشەی دنیاکەرانە لە گورانییەکی "جێترێ تول" :
" ئاسمان لە ووتدا نووسرابوو"

من هەرگیز بە تۆ نەگەشتووبووم
جگە لە نامیلکەیەکی تەنکی زەرد نەبێت کە کەسکی نەناسراو بۆی ناردبووم
ئۆیش ماوێکی زۆر دەست لێندراو لەبیرووچوو
بۆ وەرگێرانکی کەمک ناتەواو لە فارسیەوە.
سەرەنجام شیکردنەوەکانتم خوێندەوە
لە سەر تیروری ئیسلامی و
شێوەی بۆ هەمان ئەندازە بەربەریانەی دژبە تۆر.

تۆ لات وابوو ئەم دووانە لە یەک دژین

تە هەردوو بەرەت سەرکەنە کرد
بە ناوی بەوای کۆمۆنیستیت
بە ناوی خۆونە رادیکاڵەت بە خەرهەڵاتی ناوەراستکی جیاواز
ڕزگاربوو لە چنگ گەندەڵیی سیاستمەدارەکان، مەلاکان، ئایەتوواڵا
دەنگ نووساوەکان، ژنکوژەکان، خەکوژە بەمب لەخۆبەستەکان،
ئەوانەی کە بەهیوایی و بەدەستهاتی هەناونیە ووو
یان مەسەلەی چارەسەرنەکراوی فەلەستین
کە سەبارەی بەرینی خەی هەندەکەشە هەتا "باڵی" لە ئەندەنوسیا"

وەک هەزکی گەورەی پاپۆونەر
تە سەرکوتگەریی بەرینی دەسەلاتدارانت لەم ناوچەدا ناساند
ناوچەیەک کە هەرگیز شانسی پێشکەوتوویی و مەدەرنیزمی پێنەدرا،
شانسی ئەوەی کە مرۆڤ وەک مرۆڤ بژی،
لەبەر ئەمەش دەبنە قوربانی
ئیمپریالیزمی ئەمەریکی و
ئامرازە ئیسلامییە خوازراوەکە
بە خنکاندنی هەر هەوڵەکی
جوواڵانەوەی کرێکاری.

تە لە ئێران گەورەبووی و خوێندت،
لە سەرەتای هەفتاکاندا ڕێیشتی بە لەندن
لەوێ ورد بوویتەوە لە خوێندنەوەی مارکس

- بریا منیش بمتوانیایە لێی بێشدار بم –
مارکسی رادیکال، ئیمانیست، ئانتی ئیدیاڵگ.
تە یەکیتی سوڤیەت و چین، ڕەمانسی جیهان سێیەمی، تروتسکیزم
، سوسیال دیموکراتی، هەموویانت رەتکردەوە :
دەمویست بمزانیایە
چیت ڕاگرت و لە قوواڵییدا بە چی گەیشتی؟

وابزانم دوایی گەرایتەوە بە ئێران
دواتر ڕووتکردە ناوچە ڕزگارکراوەکانی کوردستان
کاتێ ئاخونەدەکان بەتەواوی دەسەلاتیان گرتەدەست و ڕێشبگیرییەکانی
٢٠ی مانگی حوزیەرانی ١٩٨١ بەرانبەر بە ٣٠ی خوردادی ساڵی ١٣٦٠
دەستی پێکرد
کە بە دوایدا قەتل و عامی سوسیالیستەکان
ڕەخنەگران لە دەوڵەت، هەڵسووراوانی نەقابە و ڕێکخراوە
جەماوەرییەکان، مانگرتووەکان:

بۆ دڵیان هەزار کوژران لە چەند ڕۆژ و چەند هەفتەدا.

تۆ یەکێك بووی لە دامەزرێنەرانی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئیران
کە من هیچ لەبارەیەوە نازانم
جگە لەوەی کە دەبێ یەکێک لەو جولانەوە لاواز و ناتەواوانە بێت
کە تەنیا هێوناکییەکن لەناو ئێم تاریکستانە چڕە دا.
زمانی مەکتب سیاسی لە پرسەی تەدا هەڵگری ئێو وشانە بوو کە جووڵە
لە مرۆڤ دەبڕێ.

بە چەند ڕۆگای جیاواز تۆ گەرایتەوە بۆ لەندن.

بەڵام کۆمونیزمی تۆ بەرچاوی هێونتر کردەوە
لە مەیدانی شڕی تەرور ودژە تەرردا

خەونەکەت بۆ کۆمەڵگایەکی سۆکولار
کەمێ ئەسپایی هەڵدەگرێ و
هەڵگری مەندیلەکی لە بەرچاوە
وتووژەکانت مەندیی منالێیکی خەوتوو دەنێتە بەرچاوم
کە لە ناتەبایەکی قووڵ دایە لەگەڵ کۆمونیستی خیتابیدا
کە بەداخەوە دڵڕەقی تاکە شتێکە کە ماوە لە دونیایەک دا
کە ڕۆگێ نادات بەهیچ ریفەرمێکی هەڵقولاو لە ژێرەوە.

بەڵێ، لە ڕۆژنامەکانا خوێندمەوە
لەسەر خەباتی ژنانی ئێرانی لە سوید دژ بە توندوتیژی ناموسی
کە تۆ زۆر جار نموونەیانی
بە وێنەیەکی گەورە لە ڕۆژنامەیەکدا تێم بینی
لە پشت سەری "پێروین کابولی"یەوە
چالاکەوانی مافی ژنان لە یوتەبۆری و ماموستای داینگەێ لە گەرەکی
"بەریشێن".

لە شەوێکی ئوکتوبەردا
کاتێك لە گشت نووسینەکانت تەنیا ئێو نامیلکە بچکۆلەکەتم خوێندەوە
کە بەرکەوت گەیشتبووە دەستم
بیرم بۆرز فەی و هەڵکشا بۆ سەر تاقیکردەنەوە گەورەکەی ڕووناکبیری
چەپی وەکوو من بۆ ویژدانی پێ لە ئازارەوە:
چاوپێشی کردنی زیادەوانە
لە ئامێازی جەنگی ئەمەریکی
ببورە لە ئامێازەکەی تری تیرور

- واتە "پێشەسازی بڕینی دین" وەک تە دڵنی –

ئەوسا کتێبەکەی یوحەنا، لە ئینجیلی نوێم لەبیر نەبوو کە بە ناو تڕڕی ئیلاهییەکەیدا پیاسەم دەکرد.
بەڵی ، من بەردەوام بووم لەگوێگرتن لە زرمەی چەکوشەکان
نا ، نەخێر، من سوفییەکانیشم بە تەواوی وڵانە نا ،
بەڵام لە پێ تێگەیشتم ئەوان چی بوون و چین:
دەنگی خشی تکھچوونە کۆمەڵایەتییەکان
لە کەنار دەسڵاتی زەبەلاحی وەستاوی هەزار سالە
بەڵام ئەوان چیتر ناپیشاندەر نین
لەم کۆمەڵگای پێ لە بیابانی سووتێنەر، سەرمایەداری،
دیموکراسی ناتەواو، چەوسانەوەی چینایەتی.

"دونیا دوای ١١ سپتەمبەر، هەڵسان و داکەوتنی ئیسلامی سیاسی"
ناونیشانی نامیلکە تەنکەکەتە..
بە ڕکەوت گەیشتە دەستم لە سالی ٢٠٠٢دا، تڕڕار و تڕڕی دەوڵەتیی
لەوانەیە ئەم نامیلکە وەکوو تاکە نووسراوەت بمێنتەوە کە
خوێندووومەتەوە.
تە کەچت کردووە و تاڕادەیەك کەس لێرە،
لێرە کە من لە دەژیم کەم دەتناسن و بیرت دەکەن
ناوی راستەقینەت "ژوبین رازانی" یە.

مجروم... شاعیر و فەرمانبەر و پیشەزان... یاسین برایم

زۆر جار دەوترێت کورد شاعیری زۆرن، ەنگە دیوێکی ئەم قسەیە ڕاست بێت ، جێگای شانازییە ، کاروانی خوێندەواریی و زانست و ڕۆشنبیری و ئەدەب لە سەر دەستی شاعیران و زانا و مەلا و شێخەکان دەستی پێکردووە و مێژووی ئەدەبی کوردیان زەنگین و بەرهەمدار کردووە. زۆر شاعیریش بە شیعرەکانیان درێژەیان بەم کاروانە داوە ، هەم لە سەردەمی خێی و هەم ئێستەش .لێرەو لەوێش شاعیری ناسراو وگەورە و بگرە چەندان شاعیری تر ناویان دەبیستین .
یان لە نێو دیوان و کەشکَۆ و دەستنووس و حاشیەی کتێبەکان و نامە

و نووسراوەکان ، ناوی جۆراوجۆر تۆمارکراون و ناویان هەیە، بەڵام بەرهەمەکانیان بەردەست نییەن. بەرهەمێکی زۆری ئەم ئەدەبەش ، بەهۆکاری جۆراوجۆر سووتاون و فەوتاون. بۆیە زۆر شاعیر وەك ناو ، بوونی هەیە ، بەڵام بەرهەمەکانیان ونن. زۆرجاریش لێرەو لەوێ ، شیعرێ ، دووان ، وەك بەڵگەیەکی روون شاعیرێکمان پێ ئاشنا دەکات . هێشتا ژمارەیەکی زۆریش، لای خۆنەری کورد نامۆن و هیچ شتێکیان لەبەردەست نییە ، بۆیە ئاشناکردنیان و ناساندنیان ، ئەدەبی کوردیمان دەوڵەمەندتر دەکات.
لەم نووسینە (مەجروم)ی شاعیر، دەکەینە نمونەیەکی زیندوو و لە دەرگایی ژیان وبەرهەمی ئەو شاعیرە دەدەینەوە .وەك شاعیرێك و کەسێکی شارەزا و خاوەن چەندین پیشەی جیاواز دەیناسێنین.

مجروم کێیە؟

ناوی "عەبدولعەزیز کۆی محمد لەخانەوادەی جاموس زادەی شاری (وان) ی یە، دایکیشی لە خانەوادەی بەرزو پیرۆزی بەدرخانیەکانە. مجرم لە وان لە دایك بووە لە قوتابخانە و مکتبی دا خوێندویەتی. سەرکردەی ڤابتی و مدیریتی پۆستەو تەلگرافی کردووە کە بە فەرمانی (وڤیفە) هاتۆتە عێراق ولە سلیمانی ژنی هێناوە و لە ساڵی 1920ی زایینی دا کە تەمەنی گەیشتبووە (120) ساڵا لە دیوانیە کۆچی دوایی کردووە. کە تا ئەو ساڵە لە وڤیفە دابووە .زمانی فارسی وعەرەبی و فەرەنسی و رووسی زانیووە، خاوەنی دیوانە.
شارەزایی ئەم پیشانەی خوارەوە بووە:
(دارتاشی ، مۆرچیەتی ، سەعاتسازی ، تەلگرافچیەتی ، ئاسنگەری ، باخەوانی و گوڵچینی …هتد.) "(1)
مجروم : عەبدولعەزیز کۆی محەمەد کۆی عەبدوالئەمیرە ، لە ساڵی (1830) لە دایکبووە ، بۆساڵی مردنەکەشی سەرەتایی بیستەکانە.(2) لە ساڵی 1920لە شاری (دیوانییە)کۆچی دوایی کردوە (3) بەمشۆوەیە بێت تەمەنێکی زۆر ژیاوە و خزمەتی کردووە (*)

نازناوی مجروم

دەربارەی نازناوەکشی گوایە ئەو لە سەردەستی شیخانی نەقشبەندی تەوبەی کردووە. کاتێکیش لە دوایی ئەو تەوبەیە ، وەزیفەی میری وەرگرتووە ، خێی بە تاوانبار وشەرمەزار زانییوە ، هەستی بەوە کردوە گوناهێکی گەورەی ئەنجامداوە. بۆیە نازناوی (مجرم)ی هەڵبژاردووە.
" عەبدولعەزیز تەریقەتی نەقشبەندی لە سەردەستی شێخی بیارە

وەرگرتووە. دەڵێن : کاتێ دەبێت بە بەڵوەبەری تەلەگراف_ لە سلێمانی خێی بە تاوانبار دەزانێت ، چونکە وازی لە موریدایەتی هێناوە بێ وەزیفە. بێیە ناوی (مجروم) بەخێی هەدەبژارێت . دوای کێچکردنی ئەو نازناوە بێ شاکری کۆی بەجێ دەمینێت…”(4) لە زارەی نووسینەکان هەربەو ناوە ناوی هاتووە. ئەو نازناوەش بووە میرات بێ بنەماڵەکەی. ئێستا خانەوادەی مجروم لە سلێمانی و ڕواندز نیشتەجێن و کەسانی ڕۆشنبیر و کوردپەروەرن و جێی پەنجەیان دیارە.

ئەگەر سەیری ئەو وێنەیەی بکەین کە مجرومی شاعیرلە گەڵ خێزانەکەی گرتووە(**). پیرێکی ڕیش سپی ودرێژە وسیدارەی لەسەرە . هەمان شێوەو ڕوخساری شاکری کۆی لە مجرومی باوکی دەچێت. ئەویش لە زار وێنەکان هەر لە زەمانی شێخ محمود تا کێچی دوایی کردووە. بەردەوام ریشی پێوە بووەو لە سەفیەکی ماندوو و غەمبار دەچێت .
مجروم سێ کۆی لە پاش بە جێماوون : (ئەحمەد ڕەمزی ، محمود فائیز ، شاکر مجروم).

“1. ئەحمەد رامیز: لەبەر ئەوەی لە سوپای عوسمانی ئەو فسەربووە لە ئەستەنبوڵ ، لەوێ ژن دێنێت و دەمێنێتەوە ، بێیە زانیاری لەسەر نازانیین.

1. مەحمود فائیز : لە ساڵی 1872ی زایینی لە دایکبووە و لە ناوەڕاستی پەنجایەکان کێچی دوایی کردووە. کاتی خێی لە بەغدا ئەفسەربوو لە سوپای عوسمانی ، پاشان هەر لەو شارە بێتە ئیمام و وتارخوێن.
2. شاکر مجروم لە ساڵی 1894 لە سلێمانی لە دایکبووەو لە ساڵی 1937 هاتێتە ڕواندز و لە 14/9/1957 کێچی دوایی دەکات.

لەئەرشیفی باوکم هیچ شیعرێك نییە ، کە بڵێن ئەمە شیعری شاکر مجرومە. باوکم هەموو جار دەیووت شاکر مجروم شیعری شاعیرانی زار لەبەر بوو لە دانیشتنەکان دەیووت. لەوانەیە لەبەر ئەمە بێت کە دەڵێن شاعیر بووە.”(5)
شاکر مجروم ، دەبێتە کەسایەتیەکی گەورە لە شارش و حکومەتەکەی شێخی نەمرو ڕۆی دەبێت و لەم پێناوەش لە سلێمانی دەربەدەر دەکرێت، چونکە کەسێکی کوردپەروەر و حەقبژبووە ، ڕەفیق حیلمی برادەرێکی هەرە خێشەویست و نزیکی شاکری کۆی شاعیر بووە ، دەڵێت ” خواڵێخێش بوو جەمال عیرفان لە حەلەب بوو و شاکر مجرمی ملازمی ئیتیاگ و محمود فایزی بێکباشی برای شاکر مجرم و چەند زابگیکی تری کورد لە حەلەب بوون. مەلا مارف ، عارفە سووری ڕەئیسی ئەوەل متقاعد

ئەو ساکە لەو وەکو چابگ ئەیخوەند. تەنیا لە شاکر مجرم دا روحی کوردایەتیم بینی”(6)

(جەمال بابان) لە کتێبەکەی خێی ، لە بابەتی کارگێییەکانی ئەو سەردەمەی عوسمانییەکان دەێت : ” کەنترین ناو کە لەم ووەوە دەستمان کەوتبێ ئەمانەن کە لە ساێی 1307 ك (1889ز) سەرکی کارگێری بوون. ئەوسا سلێمانی (لیوا)یەك بووە سەر بە (ولایەتی موسێا).
موتەسەیف و پێشەوا (قائد) میر لیوا راسم پاشا
قازی یوسف سنان ئەفەندی
(مدیر تحریر) ساێح سالم ئەفەندی
محاسب ئیبراهیم ئەدهەم ئەفەندی
(مدیری برق) مجرم ئەفەندی
چەندان کەسایەتی تر ئاماژەیان پێدراوە (7)
جارکی تر لە کتایی بەرگی چوارەمی کتێبەکەی خێدا ، چەند ووداو و مژووی بەنرخی سلێمانی تێمارکردووە. دەێت ” 1897 دەستگای تەلگراف لە سلێمانی دامەزرا . یەکەم کەس ئیشی لە سەر کرد (شاکر مجروم) خەکی ەواندزبوو”(8) لێرەدا نووسەر کەوتێتە هەەوە ، چونکە بە پێی ئەو مژووە بێت شاکر تەمەنی (3) ساێ بووە. بێیە هەر مجرومی شاعیربووە ئەم کارەی لە ئەستێ بووە . بەێام ئەو ەاستەیش هەیە، کاتێ حکومەتی شێخ مەحمود دادەمەزرێت ، ئەو پێستەو گەیاندن وەردەگرێت ، چونکە لە باوکیەوە شارەزایەکی باش فێربووە . بێیە زێر جار ئەم زانیارییە تێکەل دەکرێت.
مجروم بەردی بناغەی ئەم کارەی داێشتوە ، لە دوایش هەمان ئەو پێستە دەدرێتەوە کوەکەی مجروم ، کە کەسکی نزیك و خێشەویستی شێخ مەحمود بووە.

. رەنگە لە نێو بەگەنامەی عوسمانییەکان بگەرێین. ناوی ئەو شاعیرە بدزینەوە ، چونکە لە شونی جیاجیا کاری فەرمانبەرایەتی کردووە و ێی لێپرسراویەتی بینیوە، هەم لە بواری سەربازی و کاری میریی و شارەزاش بووە لە چەندین پیشەی تر. ەنگە ئێمە زیاتر باس لە بواری شیعر بکەین و ئەویش وەك شاعیرك بناسنین. لێرەدا هەر بەو سێ شیعرە ناوەستین، کە لەبەر دەستمانە . دێین لە ەوانگەی بەگەو نووسین و شرقەکردنی ەاو بچوونی شاعیر و شارەزایانی تر، ئاوێك لە ژیانی دەدەینەوە.
لە نووسینکی (مستەفا نەریمان) لە سەر شاعیرکی گەورەی وەکو (هجری دەدە)() نووسیویەتی. ئەم شاعیرە لە ساێی 1934 دێتە سلێمانی

لای پیرەمێرد، ئەویش لە شوێنە خۆش و دڵگیرەکانی ئەو شارەی دەگەڕێت و سەیرانگا و شوێنی ئاینی و بنەماڵەو کەسایەتیەکانی پێ ئاشنا دەکات. بۆیە ئەو شاعیرە کە دەچێتەوە کەرکوك ، لە ساڵی 1935 کتێبێك بە شیعر بە زمانی فارسی بە ناوی (تحفه سلیمانی)، ملف (هجری دده _ کرکوك) چاپخانەی سریانی لە شاری بەغدا چاپدەکات(9). دیارە بەندە چەندین کتێبخانەی گشتیی شارەکان و کەسایەتییە ناسراوەکان پرسیارم کرد ئەم کتێبەم دەستم نەکەوت بێ ئەوەی بە چاوی خۆم ببینم ، کە چۆن باسی ئەو شاعیرەی کردووە. تەدا کەمەڵە شاعیرێکی ناسراوی ئەو سەردەمەی سلێمانی لە (مردووان و زیندووان) خستێتە ڕوو. جارێکی تر ، جەمال بابان بێ گەڕانەوە بێ ئەم نووسینەو زانیاری تری خستێتە ڕوو . ئەویش دەڵێت "لە ساڵی 1934 هجری دەدە هاتێتە سۆڵەمانی و بووە بە مۆوانی پیرەمێرد و ئەویش خزمەتی زۆری دەکا و لە سلێمانی و دەوروپشتیدا گەشت و گوزار دەکەن و دەچنە ناو خەڵکەوە ، دوای گەڕانەوە بێ کەرکوك لە ساڵی 1935 ئەو گەشتو گوزارەی سلێمانی دەکات بە چامەیەك و لە (242) دێری شیعری بەناوی (توحفه سلێمانی) یەوە لە چاپخانەی (سریانی لە توێ (52) لاپەڕەدا بڵاوی کردێتەوە…"(10) ڕەنگە تا ئێرە پێناسەیەکی کورتی شیعرەکەی دەدە بێت، بەڵام ئەوەی بێ ئەم نووسینە جێگای بایەخە ، لە ناو هۆنانی ئەو شاعیرانە ، مجرومیش وەك شاعیرێکی سلێمانی ناوی هەیە .

لە درێژەی نووسینەکە هاتووە " هەریەکەیان بە یەك دوو دێر شیعر یان یەك دوو وشە ستایشی دەکەن ئەو شاعیرانەی ناوی هۆناون بریتین لە (مەولەوی ، نالی ، مەلا خدری ڕەدواری ، بێسارانی ، خانای قوبادی ، ئەختەری کۆیی ، شوکری فەزڵی ، شێخ ڕەزا ، حەمدوون ، ئەحمەد بەگی ساحێبقران ، مەحوی ، ئەمین یمینی ، ئەمین زەکی ، مەستی تاهێر بەگی جاف ، ئەحمەد موختار جاف ، سالم ، بێخود ، گۆران ، موجرم ، زێوەر ، تۆفیق وەهبی ، بێکەس ، پیرەمێرد ، حوزنی"(11) . ئەم ناوهۆنانە بەگەیەکی بەهێزە لە سەر گەورەی ئەو شاعیرە ، ئەگەر ناو و ناوبانگی نەبوایە ، باوەناکەم لە گەڵ شاعیرە گەورەکان ناوی هات بایە. ەنگە نەناسراوی ئەو ، فەوتان و لەنێو چوونی دیوانەکەی بووبێت.

یاخود بەر لە مردنی ئەو شاعیرە ێژنامەو گۆڤارەکان تازە سەرەتای دەرکەوتن و دەرچوونیان بوو. تەمەنی پیری ئەویش فریای ئەوە نەکەوت بێت شیعرەکان بڵاوبکاتەوە. یا وەك و سەدان شاعیری تر شیعرەکانی فەوتابن، زۆرجاریش شاعیر تا مردووە ، هیچ شیعرێکی بڵاو

نەکردۆتەوە ، یا خودی خۆی حەزی لێ نەکردووە . ئەگەر ئاوڕێك لە ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردیەکانی کێن بدەینەوە هەر لە ڕۆژنامەی (تێگەیشتنی ڕاستی(1918_1919)و (پێشکەوتن1920_1922) و بۆاوکراوەکانی سەردەمی شێخ مەحمودی نەمر و (ژیانەوە) و (ژیان) وئەوانەی لە سێیمانی دەرچوون، گۆڤاری(دیاری کوردستان)و زاری کرمانجی (1926_1932)و گۆڤاری ڕووناکی (1935_1936)و گۆڤاری گەلاوێژ (1939_1949) و ڕۆژنامە و گۆڤاری (دەنگی گێتیی تازە)سانی چلەکان و چەندین بۆاوکراوەی تر، هیچ شیعرێکی ئەم شاعیرەم بەرچاو نەکەوت. لە بنەماڵەکەی شاعیریش ئەو پرسیارەم کردوە لە نەوەکانی ، ئەوانیش هیچ شیعرێکی ئەو شاعیرەیان نەبیستبوو.

هەر ئەو شیعرانەم بەرچاو کەوتووە، کە لە گۆڤاری هەتاو بۆاوکراوەتەوە. ڕەنگە هۆکارەکەی ئەوە بێت ، کۆی شاعیر باورپێکراوی(گۆڤاری هەتاو) بووە و هاوڕێیەکی خۆشەویستی (گیوی موکریانی) بووە و هەر خۆشی ئەو شیعرانەو ژیاننامەی بۆاوکردبێتەوە. بۆیە من وای بۆ دەچم تا ئەو کات شیعرەکانی ئەو شاعیرە هەرمابن. یاخود لەلایەن شاکری کۆی پاڕزراوبن یان ئەزبەری کرد بن. چونکە ئەو مرۆڤە ڕۆشنبیرە ، کەسێکی ئەدیب دۆست بووەو شیعری زۆری لەبەر بووە.
بۆ بەڵگەیەی ئەم قسەیەم (ناهیدە خان) ، لەگەشتێکیان بۆ ڕواندز بەماڵی دۆستێکی باوکی ئەوها دەگێڕێتەوە "چووین بۆ ڕواندز بەماڵی هاوڕێیەکی دێرینی باوك (شاکر مجرم)ە ، ئەمیش زەمانی خۆی مدیری پۆستەی دەوڵەتی کوردستان بوە، ئێستا هەر لە حاجی تۆفیق (پیرەمێرد) دەچێت ، ڕیشێکی سپی درێژی هێشتبوەوە، بیست ساڵ لەمەوپێش وازی لە وەزیفە هێناوە ، باخێکی میوەی بەقەد شاخێکەوە کڕیوە. بینای تۆدا کردوە ، جۆرها دارمیوە و گوڵی چاندووە، لەوبەر شاخەکەشەوە دەغل و دان و ئاژەڵی هەیە ، ئەوشەوە لەوێ بوین. لەسەر شێوازێکی کێن گیسکە مەرەزێکی بۆ سەربرین. بووکەکانی بۆیان لێناین لە گەڵ پیاو ، ژنەکەی خەڵکی تورکیایە زۆرئاسك سووك و پاك و خاوێنە، بیهێنەرە بەرچاوت، بووکی لادێیی و خەسووی تورکیی و پیاوێکی پیری وەك شاکر مجرم ، کە باوکی شاعیر بووەو خۆی هەموو شیعرەکانی لە بەر کردووە.

بە دیشداشەیەکەوە بە چیچکانەوە لە بەردەممانا دائەنیشت . شیعری بۆ ئەخوێندینەوە. ژنەکەشی رسمی براکانی و ژنەکانیانی پیشان ئەداین ، هەموویان نوژدار و دادوەر و پاشاواتن…"(12) وەك لە پەراوێزەکەدا هاتووە ئەو لە ساڵی 1956 لەم نامەیەدا وردەکاری

سەفەرەکەی بۆ باوکی نووسیوە. کەواتە ئەمە دەردەخات کە کۆکەی شیعری بۆ وتن و ئاماژەی بەوە داوە کە باوکی شاعیر بووە. شاکریش لە ئەیلولی 1957 کۆچی دوایی دەکات(*). لەوکاتە کە مامی رەفیق حیلمی سەردانی کردوون ئەو لە کۆتایی تەمەنی بووە ، کەچی کەش و هەوایەکی ئەدەبی و شیعری بۆ رەخساندوون. لەماوەی ئەو بیست ساڵەی لە واندز ژیاوەو کاری میری کردووە ، کەسێکی ڕۆشنبیرو کوردپەروەر و قسەخۆش وبوکرو خاوەن هەڵوێست بووە، پەیوەندیەکی پتەوەی لە گەڵ کەسایەتییە دیارەکانی سەردەمی خۆی هەبوو. بۆیە ئەم کەسایەتییە کتێبکی گەورەی دەوێت بۆ ئەوەی سەرجەم کارو خزمەتەکانی بخرێتە ڕوو.

شیعری مەجروم

شیعری یەکەم :

دڵ لەبەر سلسلەی زولف شکایاتی هەیە
لە پەرشانی وی نەختی حکایاتی هەیە
زاهدا بگرە لە دەس اهلی محبت دووری
چونکوو ازاری عشق نوعی سرایاتی هەیە
تۆ بە ماچکی لە محبوبە دڵا قانع بە
دیارە اسودە تۆ هەرچی قەناعاتی هەیە
تۆ کە کوردی ودلیری بە خودی ئەز دبژم
خاکی بەرپێ ی تو لە سەراکسیر شرافاتی هەیە
حقە مجرم کە فراری بی لە دەست تورکی لئیم
چونکوو خۆی کوردە لە وان ترسی بەهاناتی هەیە
(داخەکەم ! ئەم شیعرە کەمەو سووتاوە!)

شیعری دووەم :

دیسان گەڵ سوتام لە نوی بگرین لە بەم ئەی دستان
زامی دە کەونم هاتنە سوی رابو لە من اخر زەمان
رابوو لە من حشری عقم زولف و شنك ابرو کە دیم
بانگ کەن ژ لوقمانی حکیم سوتام بە اگر بی دوخان
سوتام بەوی ناری عجیب دەرچوو ژدل صبر و شکیب
رووی دا لە من سری غریب ئەز کەوتمە ناو بحری خەمان
ئەزچوومە چالی بی مفر خویش بیگانەم هاتنە سەر
گریان لە بەم شمس و قمر حەتا زەمین و اسمان
یاری کوو دی ئەم ماجری قوربانیك ایرو کرا
ابریقی مەی حاچر کرا نافع لە بۆ دەردی دڵان
جامیك ژ وی ابی ڤهور یاری بە دەستی پر ژ نوور

امری وه کرد بیخوم چرور عالم ژ وی حه‌یران دمان
یه‌کسه‌ر ئه‌من بومه که‌باب بگرین له‌ بۆ من شیخ و شاب
والله اعلم بالصواب داخۆ خه‌لاصبم له غه‌مان
داخۆ ده‌بی وه‌صلم نصیب مأیوس ده‌بی دیوی ره‌قیب
یاخۆ دمرم ئه‌منی غه‌ریب ته‌نها له یار و محرمان
(مجرم) ایدی به‌یتان مه‌لی تا یار به‌لفقی خۆی نه‌لی
یا ره‌ب ببینم رۆژ هه‌لی ده‌رچی ژ دل وهم و گومان

شیعری سێیه‌م :

گوی بدیرن خاص و عامه دا بخوینم داستانی
ئه‌ی گه‌لی اهلی عمامه شاره‌زایی جاده کوانی
ئه‌و ده‌بی صاحب کمال بی بی نشئه‌ی عشقی ژ بال بی
نی به قال به‌لکی به حال بی هه‌م ده‌وای ده‌ردان بزانی
اهلی وان دائم له کارن ده‌س به کار و دل به یارن
سه‌رخۆش و مه‌ست و خومارن ره‌نگ له شبها زه‌عفه‌رانی
شبهتا بدری منیرن گالبی احسان و خیرن
مه‌ست و حه‌یران و دلبرن حالی وان عارف دزانی
محرفت ده‌رعین حاله بی مجاز بونی محاله
هه‌ر که‌سی سریك ژ باله تی نه‌گا هه‌رگیز عیانی
هه‌رکه‌س گالب به یاره ته‌ن چعیف و لیو به‌باره
دائما مه‌ست و خوماره زۆر ده‌کا شین و فغانی
زۆر ده‌کیشم از جفایی هون ببین ماجرایی
یار له بۆم نایته رایی بۆم بکه‌ن داد و دوانی
داد له‌به‌ر ئه‌و ساقیه مه‌سته خه‌نجه‌ری موژگان به ده‌سته
چه‌ند له کوشتنی من به قه‌سته ئه‌و امیر زاده‌ی جیهانی
خۆت مپالی قوله میرکه یان وه‌کوو شاهو و زیرکه
به‌ندیان جاریك له بیرکه بینه ده‌ر ئه‌و له زیندانی
معدنی ته‌ن پر جفاده جان له بۆ جانان صفاده
دل به یادی باده فاده ئه‌و به حالی تۆ ده‌زانی
مجرمی بۆ چ وا له کاری دائما مه‌ست و خوماری
بیره مه‌یدان گه‌ر سواری تاق وه به بۆ امتحانی.(13)

له نۆو شیعره‌کانی وشه‌ی کرمانجی و سۆرانی به‌دۆ ده‌کرێت و له گه‌ڵ زمانی عه‌ره‌بی، به‌ڵام شێوه‌ی نووسینی شیعره‌کان زۆر به ئاسانی مانا ده‌ده‌ن به ده‌سته‌وه‌و هه‌موو که‌س به ئاسانی لێی تێده‌گات. شیعره‌کان پێك هاتوون(5 دێر، 9دێر و 11دێر) ..ه‌نگه سێ شیعر که‌م بێت که باس له ئه‌زموون و گه‌وره‌یی و هه‌ڵوێست و ژیان و دونیای شیعری ئه‌و

شاعیرە بکەین، بەهام سەرە داوەکیشمان لەبەردەستە ، هەر هیچ نەبێت ، ئاوەکی بچووك لە خەرمانی ئەو شاعیرە بدەینەوە . بەوانە هەر لە هەگەی وردبوونەوە و تێگەیشتن ، زوەم و ستەمی عوسمانیەکان لە نێو کاکێی دێرە شیعرەکان بدەزینەوە ، ئاهو هەناسەی کوردبوون و ئاوارەی زێدی شیرین وهەناتووی دەستی دەسهەناتدارانی تورك ، نمونەیەکی بەرچاوە لە سەرگەردان و دەربەدەری و خەم وئازاری زەمانە ، ریشی پێ سپیی کردووە :

تۆ کە کوردی ودلیری بە خودی ئەز دبێژم
خاکی بەرپێ ی تو لە سەراکسیر شرافاتی هەیە
حقە مجرم کە فراری بی لە دەست تورکی لئیم
چونکوو خێ کوردە لە وان ترسی بەهاناتی هەیە

مجرومی شاعیر و تێبەکاری تەریقەت و بەرماڵی خێشەویستی بێ عەشق وجوانی و یار و مەی و ئاخ و حەسرەتی هەژگار هادێخیت و نزای تاوان و گوناهەکانی دەسپێرێت بە خوای خێ و دەنگی زکر و تەهلیل ، لە نێو دێرە شیعرەکان ، بە پاکی و چاکی دەبیسترێت.
لە ئەنجامی ئەم ئاوەدانەوەیە لەسەر ئەو شاعیرە ، گەورەیی و ناوبانگی وخزمەتی بەرچاوی شاعیرمان بەدەردەکەوێت. ئەویش ئەوەندە دەنێت ، لەکەەران و شارەزایانی ئەدەب ، گەان و پشکنین بکەن وشتی تازە بدەزنەوە. یاخود بنەماڵەی شاعیر ، کە خێان کەسانی رێشنبیرن ودیارن، بتوانن لە ئایندە زانیاری زیاتر بخەنەوو بەخزمەتکردنی ئەدەبی کوردی.

سەرچاوە و پەراوێز:

1. گۆڤاری هەتاو ، ژمارە (47) ، 20تشرینی دووەمی ساڵی 1955 ، ل 8.
2. ئومێد شەرکێ شاکر مجروم ، مامۆستا و نووسەر، 1962 لەدایکبووی ڤواندز، نامە ، هەولێر ، 28 /1/ 2019.
3. گۆڤاری هەتاو ، ل8.

- بە پێی ساڵی لەدایکبوون و مردنی شاعیر بێت (90) ساڵ دەکات وەدەرباڕەی 120 ساڵ تەمەنی ولە وەزیفەش دابێت ، ئەنگە لە ڕاستی دوور بێت!!

1. کتێبی(ڤواندز شارەکەی پاشای گەورە)، مەولود بێخاڵی ، تارق جامباز، ل71.
** وێنەی مەجروم و خۆزانەکەی(ئینتەرنێت.لە پەیجی وێنە کۆنەکانی سلێمانی) وەرگیراوە.
2. ئومێد شەرکێ. نامەی پێشوو.
3. کتێبی(بەسەرهاتی ڕەفیق حیلمی) ، ئا: ناهیدە ڕەفیق حیلمی ، سلێمانی ، 2005 ، ل113.
4. مێژووی شارە گەشاوەکەم ، جەمال بابان ، بەرگی دووەم ، چاپی دووەم ، هەولێر ، 2012 ، ل187.
*** هجری دەدە(1877) لە دایك بووە لە 11/12/1952کۆچی دوایی کردوە. هەر ئەم شاعیرە شیعریکی فارسی بۆ کەسایەتیی و

پەرلەمانتاری شاری ڤواندز (ئیسماعیل بەگی ڤواندزی) نووسیوە کەبەناحەق شەهیدکراوەو دەستکی خۆشەویستی ئەو بووە. بڕوانە گۆڤاری روناکی ، ژمارە (8) 1936، ل5_6.

5. جەمال بابان ، بەرگی چوارەم ، ل466.
6. گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێ ، ئەیلولی(1985)، ژمارە (107).
7. سلیمانی شارە گەشاوەکەم ،جەمال بابان ، بەرگی (4)، ل 329.
8. سەرچاوەی پێشوو، ل 333.
9. کتێبی (بەسەرهاتی ڕەفیق حیلمی) ، ل252.

**** شاکر مجروم ، دوو ژنی هێناوە و کوڕەکانی بریتین لە (عەبدولعەزیز(1926_1999)،(شێرکۆ(6/2/1934 _ 9/7/ 2008) ، (فەرهاد1937- …) .

10. هەتاو ، ل8_11.

R_xarand@yahoo.com

▪ لە گۆڤاری (نما) ، ژمارە(48)، هاوینی 2019 بڵاوکراوەتەوە.

گوڕادەر ئەی مارکسیست!! -10- مەری بوکچین … و: زاهیر باهیر

By Murray Bookchin

و: زاهیر باهیر

بەشی دە:

وەهم و ئەفسانەی پارت/ حیزب

.

شۆڕشە کۆمەڵایەتییەکان لە لایەن حیزبەکان و گروپەکانەوە یاخود کادیرەکانەوە بڕپا نابێت. شۆڕشکان سەرئەنجامی هەڵە ناچوی مێژووە و ناکۆکییەکانە کە بەشکی گەورەی دانیشتوان چالاک دەکەن، ئیدی شۆڕشکان دەردەکەون و ڕووددەن. ئەو شۆڕشانە سەرهەڵدەدەن نەک بە تەنها لەبەر ئەوەی کە " جەماوەر" دەبینن کە کەمێی مەوجود (وەکو تەتسسکی جەدلی دەکات) قەبوڵناکرێت [تەحەمولناکرێت]، بەڵکو لەبەرئەوەش کە گرژییەکانی نێوان واقیع و ئەوەی کە ئەگەری کردنی هەیە، هەروەها لە نێوانی چی هەیە و چی دەتوانرێت بکرێت،

ئەمانەن کە لەدەرگەن لە ڕووداندا شەشدا. بە تەنها ناهەمواریی و نەبوونیی و برستیی شەش بەرهەمناهێنن، زەرجار ئاوایە، بەڵکو بە ئومێدیی، ڕووخان، یاخود خراپتر، تایبەتمەندییە خەیەکان، ململانێی خودی کەسایەتی لە پەناوی مانەوەدا، لەیان هەیە.
وەزن و بایاخی شەشەکەی 1917 ی ڕوسیا لە مەشکی ئەوانەی کە دەژین وەکو مەتەکیەکە چونکە بە زەری بەرهەمی " بارودۆخە تەحەمولنەکراوەکان" بوو لە ناهەمواریی و وێرانکاری جەنگی ئیمپریالیستیانە. ئەو شەشە هەرچی خەونکی هەبووبێت لە لایەن جەنگکی ئەهلی خوناویەوە، برستیی و نەبوونیی و خیانەتەوە لەناوبرا. ئەوەی کە دەرەنجامی شەشەکە بوو بە تەنها وێرانکردنی کەلەکی کەن نەبوو بەڵکو تەشکانی هەبوونی هەرچی ئومێدکیش، بوو، کە بە بەدەستهێنانی کەلەکی نوێ، بوون.

شەشەکەی ڕوسیا زەر خراپ شکستیهێنا، شوێنی حکومەتی قەیسەری بە سەرمایەداریی دەوڵەتی گرتەوە. [13] بەلشەڤیکەکان بوونە قوربانیی تراجیدیانەی ئیدەلەجیەکەی خەیان و لە پاکتاوکردنەکەی سانەی سیەکانا، ژمارەیکی زەریان بە ژیانی خەیان باجکەیان، دا. هەوێدان بە دەستکەوتنی هەر حکمەتکی عاقانە لەم شەشە نوقسانە ناتەواوەدا، جگای پکەنینە. [بوکچین لەردا مەبەستی ئەوەیە کە گەنجە چەپە نوێیەکان نابەت چاوەڕان و باوەش بە مارکسیزم-لینینزم بکەنەوە لە بزوتنەوەکیانا، چونکە ئەوە کارساتکی مەژویی بوو، دەسەڵاتخوازانە و تەتالیتارستی، بووە، تەوی ئەمش لە خودی مارکسیزمدا و لە کەلەی ئەو سەردەمدا چانرابوو. چەپە نوێیە ئانارکیستەکان دەبەت خەیانی لەبپارەزن- وەرگێ.
لە زاری جانەت بهێ، برادەر و هاوکاری بوکچین] ئەوەی کە دەتوانین لە شەشەکانی ڕابوردووەوە فێربین ئەوەیە کە بزانین هەموو شەشەکان لە چیدا هاوبەشن و هەروەها سنوورە دیاریکراوەکیانە بە بەراورد لە تەك گریمانکی گونجاوی زەر و گوردا کە لە ئەستادا لای ئەمە ئاشکرایە. جەوهەری خەسەتەکان و دیمەنی شەشەکانی ڕابوردوو ئاوابوون کە خەبەخیانە/ خەسکیانە دەستیانپکردووە. ئەمش ووتن گەر هەر کەسەك بیەوێت قەناخی دەستپکردنی شەشی فەرەنسای سانی 1789 و شەشەکانی 1848 و کەمونەی پاریس و شەشی 1905ی ڕوسیا و سەروژەکردنی حوکمی قەیسەر لە سانی 1917 و شەشی هەنگاریای 1956 یاخود مانگرتنی گشتی 1968ی فەرەنسییەکان، بپشکنێت، کە لە هەر هەموویانا دەستپکردنی قەناخکان بە گشتی وەك یەك بوون: قەناخکی خرشانی خەبەخیانە تەقیوتەوە و بەرەو بازی جەماوەریانە، ملیناوە. ئەو گوە و بازدانانە گەر سەرکەوتووبووبێت

یا نا، پێویستە بە وردی و بەیار و پلانکانەوە، هەروەها ئایا کە هەزکانی دەوڵەت بڕانبەر بە خەڵك دڵجێنگن یا نا.
"پارتی شکدار" کاتێك کە هێز هەمیشە لە دوای ڕووداوکانەوە هەنگشەلکێیتی. لە مانگی شوباتی 1917 دەدا بەشی ڕەکخستنی پیترگرادی پارتی بەلشڤیك دژ بە بانگشەی مانگرتنکان، وەستایەوە، ئۆش بە دەقیقی سەر لە ئۆواری پەش شکش بوو کە چارنوسی تزاری دیاریکرد و حکومەتکەی ژراوژوور کرد، بەنام خشبختانە کرکاران " ئەنمایێکانی" بەلشڤیکانی فراموش کرد و مانگرتنی خێی کرد. لەو ڕووداوانەی کە بە دوای یکدا هاتن و شکشی تیادا ڕوویدا هیچ کس زیاتر لە پارتێ " شکشگەکان'" سەرسامتر نەبوو ، لە نوانیشیانا پارتی بەلشڤیك، بوو، هەروکو Kayurov سەرکردەی بەلشڤیك، وتی: "بۆچوونەکانی[موتەقن] هیچ دەستپشخرییکی ئەنمایانێ لە پارتیەوە دەرنچوو...ئندامانی کمیتەی ناوندی پیترگراد گیران و نونەری کمیتەی ناوندیی، هاوڕێ Shliapnikov, نەیتوانی هیچ ئامژگاری و ئەنمایێك سبارەت بە هاتنی ئەژکانی دوایی، بدات".
[3] ئەنگێ نەبوونی ئەنمایێکی ئاوا مایەی خشبختی بووبت چونکە پشئوەی کە کمیتەی پیترگراد بگیرن هەستنگاندنی کمیتەکێ بە بارودخکێ و ئاستی خیان ئاوا غمگینانێ بوو ئگەر کرکاران دووی ئامژگاری و ئەنمایێکانی کمیتێ بکەوتنایە، کاتێك کە شکش ڕوویدا گومان لەڕووداندی دکرا. دەتوانرێت هەمان جۆر لەم حیکایەتێ سبارەت بە پشوختی 1917 هەروەها ئەوانەی کە بەدوایدا هاتن بوترێت، یەکەك لەوانێ بە شاهید هەنانەوەی ئەم نزیکانەی ڕاپڕینی قوتابیان و مانگرتنی گشتی مانگی ئایار و حوزەیرانی 1968 ی فرنسایە، ئەم کاتەک کە خواست و مێلەکی لەبار هەبوو بە لەبیرکردنی نزیکەی دەرزنەك لە " مرکزێتکی بە شدەت" لە ئەکخستنی بەلشڤیکئاسا کە لەکاتی خیدا لە پاریس هەبوون.

بەدگمەن باس لە هەر یەکەك لەو گروپە " پشنگانە" دکرێت کە تا ئەژی 7 ی ئایار کاتێك کە شەی شقامکان بە جددی دەستیانپکرد ڕقیان لە ڕاپڕینی قوتابیان دەبووە. گنجە ترتسکییە شکشگەکان شیوعییکان [The Trotskyist Jeunesse Communiste Révolutionnaire] نەبەت کە جگە لەوان کە بە تنها دووی دەستپشخرییکانی بزوتنوەکەی 22 ی ئازار کوتن. [14].
هەتا ئەژی 7 ی ئایار هەموو گروپە ماوییکان ئەخنیان لە ڕاپڕینی قوتابییان دگرت کە گوایە ڕووکش و پڕاوزکوتوو بە بایاخن. فیدراسونی قوتابیانی شکشگەی ترتسکییکان، Trotskyist

Fédération des Étudiants Révolutionnaires ، قوتابیـــــــان و مانگرتوانیان بۆ " سۆرکۆش" [موغامیر] ناودێبرد و لە ڕۆژی 10 ی ئایاردا لە هەوڵی ئەوەدا بوون کە قوتابییان بەست و مۆتاریسکان بەجێبهێڵن، ئەو باسی پارتی کۆمۆنیست ناکرێت کە بە گومان ڕۆیکی خیانەتکارانەیان بینی. ماویەکان و تڕۆتسکییەکان وەکو دەستبەسەرکرابتن ئاوابوون، دووربوون لەوەی کە ڕۆڵی ئاڕایەتیکردنی ئەو بزوتنەوە پۆپلیستییە بگێڕن.
بە پێچەوانەوە، زۆرێك لە گروپە بەشداربووەکان لە زانکۆی Sorbonne بەئاگابوونەوە گەمەی تەکنیکیانەیان لەناو ئەنجوومەنەکانی قوتابیانا، بەکاردەهێنا و لە هەوڵی " کۆنترۆڵکردنیا" لە چوارچێوەی شۆواندن و ڕوخاندنیا بوون، کە ئامانجی تەواوی لیژنەکەی وێراندکرد.
دواتریش بە تەواوکردنی ئەم جۆرە کارانە هەموو ئەو گروپە بەشداربووانە سەبارەت بە پێویستی بوونی " نوێنەدگرایی سەرکردایەتی" چڕتە چڕتیان بوو، کاتێکیش کە بزوتنەوە جەماوەرییەکە هەرسیهێنا بزوتنەوەیەك بەدەر لە " ئامۆژگاریی و ڕێنمایی" ئەوان و زۆر جاریش دژ بەوان، دەرکەوت.

درێژەی هەیە .....

.....

13- ڕاستییەك کە هەرگیز تڕۆتسکی تێنەگەیشت ئەوە بوو کە هیچ وەخت ئەو دووی سەرەنجامی چەمکەکەی خۆی " پێکەوە پشکۆتن" "combined development " لە بەرانبەر دەرنجامە لۆژیکیەکانی خۆی ، نەدەکەوت. ئەو ئاوڕی (دروستدەبینی) کە تۆزاری [قەیسەری] ڕوسیا ، لە پرۆسەی پشکۆتنی بورجوازییە ئەوروپاییەکانا لە دواوە بوو یاخود دواکەوت، کە بارودۆخەکەی ڕوسیای ئەو کاتە هەر لە سەرەتاوە بە زۆرووڕە داخوازی زۆرترین گۆشەی پیشەسازی و فەرمبوونی چینایەتی دەکرد لەبری دووبارەکردنەوەی پرۆسەی سەرتاسەری گۆشەی بورجوازی. ئەو فەرامۆشی ڕاچاوکردنی ئاوڕی کرد کە ڕوسیا بەهۆی ئاژاوەی ناوخۆی زۆر گەورەوە، هەڕەشاوەتەوە، لەگەڵ ئەوەشدا ڕێنگە تانانەت پێشی سەرمایەداریی شوێنەکانی دیکە لە ئەوروپا بداتەوە. تڕۆتسکی خۆکی موغناتیسی قوڵی بە فەرمیلەی " خەماێیکردنی خاوەندارێتی، یەکسانە بە سۆشیالیزم" دەبینی، ئەو شکستی هێنا لە دەرککردن بەوەی کە خودی سەرمایەداریی ئیحتیکاریی مێلی یەکگرتنی لە تەك دەوڵەت یاخود ئاوێتەبوونی بەو هەیە، ئەوش بە هەکاری بونی جەدلییەتی نێو خودی خۆیەوە.

بەشداربەکان فەرمە تراديسوێنەکانیان لە ڕێکخراوی کۆمەڵایەتی

بورجوازی، پاککردنەوە (کە تا ئێستاش ئەو فەرمانە لە ئەمریکا و ئەوروپا لە گۆشەکردنی سەرمایەداری دەوڵەتییدا، دەستبەکارن)، ئەوان بە مەبەست زەمینەیان بۆ گۆشەکردنی دەوڵەتکی سەرمایەداریی " پووخت و ڕووت" سازکرد کە دەوڵەت لەو زەمینەیەدا لە کۆتاییدا دەبێتە چینکی دەسەڵارتدار.
بە هۆی نەبوونی پاڵپشتیی تەکنەلۆجیای پێشکەوتووی ئوروپاوە، شۆشی ڕوسیی بوو بە دژە شۆشکی ناوخۆ، ڕوسیای شورەویی بوو بە فەرمکی سەرمایەداریی دەوڵەتیی کە "سوودی بە سەرجەمی خەڵکەکە نەدەگەیاند". پێچواندنکەی لینین سەبارەت بە " سۆشیالیزم " و سەرمایەداریی دەوڵەتی لە سای ستالین-دا بووە ڕاستییکی زۆر ترسناك. مارکسییەت چجای کرکە مرێیکەی شکستیهێنا لەبەرئەوەی دەرکینەکرد و تێنەگەیشت کە چەندك چەمکە " سۆشیالیزم" کەی لە قۆناخی دوایی خودی کاپیتاڵیزم نزیکدەبێتەوە یاخود نزیکایەتی هەیە، شکستیهێنا، بە گۆڕانەوەی بە شێوازی بازرگانی لەسەر ئاستی پیشەسازی باڵا.

شکستهێنان لە تێگەیشتنی ئەم پێشهاتووچوونە، بزوتنەوەی شۆرشگێڕی سەردەمی بۆرجوازی ڕاچەنینی تیئوریانە، بە ئومێدیانە، بردە، کە کۆرتکاری نەوانی ترەتسکییەکان سەبارەت بەم پرسە، شاهیدن. [3] Quoted in Leon Trotsky, The History of the Russian Revolution -(Simon & Schuster; New York, 1932), vol. 1, p. 144. 14
بزوتنەوەکەی 22ی ئازار دینامێك بوو لە کەوکی ڕووداوەکانا کاری دەکرد، وەکو سەرکردایەتیی، فرمانی دەرنەدەکرد، بەڵکو پاڵنەر و جوڵێنەربوو، ئازادانە شانگرییەکەی بە ڕووداوەکان بەجێدەهێشت. ئەم شانە ئازادە ڕێگای بە قوتابییان دەدا لە ڕێگای هێزی بزوێنەری خەیانەوە بۆرەو پێشەوە ملبنەن، چونکە نەدەتوانرا لەبەر هونەری جەدەل و مشتومڕی نەو ڕاپەڕین، دەستبەرداری ببن. لە ڕاستیدا بە بە ئەوە هیچ بەست و مەتاریسك لە ڕۆژی 10 ئایاردا نەدەبوو ، ئەویش بەدەوری خەی خاڵی تەقینەوەی مانگرتنی گشتی کرکاران بوو.